

بیل زنی خوسفی‌ها

قدمت این مراسم به بیش از ۳۰۰ سال برمی گردد که مردم شهر خوسف در استان خراسان جنوبی که اکثراً کشاورز هستند، هر ساله ظهر عاشورا برپایش می کنند. این مراسم شبیه سازی شده حرکت طایفه بنی سعد به سمت کربلا و مواجه شدن شان با پیکرهای مطهر شهدا و مراسم دفن آنان است. در این آیین هر یک از کشاورزان خوسفی بعد از اقامه نماز ظهر و عصر بیل به دست، به صورت دسته های ۱۵ نفره گرد هم ایستاده و بیل هایشان را به سمت آسمان می گیرند و تیغه بیل ها را یکدیگر می زنند و همزمان با این حرکت یکصد می گویند «حیدر علی» یا «یا علی». مردم این شهر معتقدند بیل هایی که در این مراسم مورد استفاده قرار می گیرند متبرک بوده و برای رزق و روزی و محصولات کشاورزی شان خیر و برکت می آورد. البته در کنار این مراسم مراسم نخل گردانی هم انجام می شود و گهواره های کوچکی که نماد گهواره حضرت علی (ع) است هم روی دست مردم حمل شده و به صورت نمادین پیکر ایشان تشییع می شود.

شهرها حسینی می شوند

در ایام ماه محرم در سراسر ایران شهرها و استان های مختلف همگی آیین های خاص خود را دارند. دمازن بوشهری ها که گاهی با سنج زنی همراه است و کار بسیار سختی است و نوای بسیار بسیار محزونی دارد، تعزیه های با شکوه و بی مانند اصفهان و خوانسار که انصافا نمونه اش را در هیچ جای کشور نمی شود دید. گردآمدن هزاران عزادار در حسینیه اعظم زنجان و آن مراسم بی آرایش و بی ریا، آیین مشعل گردانی در مناطق مرکزی و جنوبی ایران که با قدمت ۵۰۰ ساله نشان از ورود امام حسین (ع) و یارانش به سرزمین کربلا دارد یا مراسم پولکه گردانی که در آن پارچه های نفت آلود توسط زنجیری به هم وصل شده و روشن و چرخانده می شود که نماد حرکت مختار و خون خواهی اش است یا شام غریبان های خاص حرم امام رضا (ع) همه و همه نشان از این دارد که ایرانیان از دیرباز دل در گرو ابعاد... و یاران ایشان داشته اند.

تشت گذاری آذری‌ها

در فرهنگ عاشورایی «آب» نماد چند چیز است. صبر، عزت نفس و فداکاری! مراسم تشت گذاری یکی از آیین های قدیمی ایرانی است که با روضه «آب» گره خورده است. این آیین منسوب به شهر اردبیل است که از دوران صفویه برگزار شده و قدمتی دیرینه دارد. بعدتر ترک زبان های دیگر شهرها این مراسم را اجرا کردند یا این سنت را با خودشان به شهرهای دیگر بردند. می گویند داستان این تشت گذاری به تشت های پرآبی برمی گردد که امام حسین (ع) دستور می دهد به رغم کمبود آب، مشک های سپاه حر از این تشت ها سیراب شوند، اما تشت و آب از طرفی برای همه نماد مشک سقای کربلاست. در این مراسم که در ۲۷ ذی الحجه شروع شده و ۳۰ ذی الحجه به پایان می رسد به این صورت که در مسجد اصلی شهر چند تشتی پر آب قرار داده می شود و مراسم مرثیه خوانی و عزاداری اجرا می شود و در انتهای عزاداری برای تبرک، افراد مقداری از آن آب را می نوشند. تشت هایی که در این مراسم مورد استفاده قرار می گیرند، گرد و از جنس برنز یا مس است، بعد از عزاداری، ریش سفیدان در هر محله، تشت ها را بر دوش حمل کرده و وارد مساجد می شوند. حاضران در مسجد به احترام به پا خواسته و در جلوی آنها دسته سینه زنی با شعار «لادخیل یا ابوالفضل» سینه می زنند. پس از آن، ریش سفیدان با دور زدن مسجد، تشت ها را در جای مخصوص خود قرار می دهند، بعد تشت ها را از آبی که در کوزه ها بر دوش شان حمل کرده اند، پر و عزاداران را سیراب می کنند.

چغچه زنی انجدانی‌ها

این مراسم مخصوص مردم انجدان یکی از روستاهای استان مرکزی است که قدمتی ۱۵۰۰ ساله دارد. تاریخچه «چغچه زنی» به زمانی برمی گردد که وقتی مردم این روستا خبر شهادت امام حسین (ع) را می شنود از شدت غم با سنگ بر سر خود می زنند. کم کم با گذشت زمان سنگ جای خود را به چغچه می دهد و به جای این که به سر کوبیده شد به یکدیگر کوبیده می شوند. چغچه دو جسم چوبی خراطی شده هستند که با برخوردشان به یکدیگر صدای محزون تولید می شود. دو تا سه محله دارد که هر کدام در روز نهم محرم در محله خودشان عزاداری کرده در روز عاشورا در محلی دور هم جمع شده و یک گروه سه تا چهار هزار نفری را تشکیل می دهند و عزاداری می کنند. در این رسم قدیمی، یک مرشد نوحه های خاصی را خوانده و مردم در پاسخ به آن همراه با اشک، چغچه می زنند. شیوه اجرای این آیین به این شکل است که عزاداران یکبار با نوای نوحه خوان به جلو خم شده، چغچه را در مقابل زانو به هم می زنند، سپس بلند شده و آن را بر بالای سر دوباره بر هم می کوبند.